

Dit og mit ståsted

- Om FDFs ambition

Dit og mit ståsted

© Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF

1. oplag (November 2020)

Skrevet af FDFs Hovedbestyrelse

Anne Katrine Sylvest

Christian Skovsgaard Bjerre

Dorte Fog

Ejner Bank Andreasen

Emil Gaarde

Iben Konradi Nielsen

Jonas Kolby Laub Kristiansen

Kim Koch Rasmussen

Lene Thanild Schøler

Søren Rejkjær Svendsen

Ulla Visbech

Grafisk tilrettelæggelse

Morten Haake

Tryk

Lasertryk.dk A/S

Udgiver

FDF

Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF

Rysensteensgade 3

1564 København V

FDF@FDF.dk

Indholdsfortegnelse

Relationer	8
Tro	18
Leg	26
Samfundsengagement	36

Forord

»Giv mig et fast punkt, og jeg skal dreje verden«. Med disse ord fortalte den græske videnskabsmand Archimedes, at et menneske har brug for fast grund under fødderne for at kunne bidrage til verden. Er man ikke i balance eller har fodfæste, kan man ikke hjælpe til med at dreje verden. Så er det verden, der drejer med én.

I en verden, hvor børn og unge har uendelige muligheder og afkræves konstante til- og fravalg, ønsker vi i FDF at være med til at give de børn og unge, vi møder, et ståsted i livet. Et ståsted, hvorfra de kan møde deres verden; og et ståsted, hvor der er balance og plads til at danne rødder, så de kan dreje både deres egen og vores fælles verden. Derfor vedtog FDFs landsmøde i 2014 en ny ambition for FDF, der lyder ”FDF giver børn og unge et ståsted at møde verden fra”.

Men hvorfor er netop et fast ståsted – frem for en bevægelse – en ambition for FDF? Hvorfor vil vi ikke udvikle børn og unge? Hvorfor vil vi ikke skabe innovative børn og unge, som resten af samfundet i en årrække har efterspurgt?

Ved at pege på nødvendigheden af et ståsted gør vi opmærksom på, at der er brug for et modsprog til en fremherskende turbokultur i samfundet. Et modsprog, hvor vi bevidst ikke efterspørger omstillingsvillige, dynamiske og forandringsparate børn og unge. Hvor vi tror på, at man skal blive til nogen, før man kan blive til noget. Og ikke mindst, hvor vi har stor tillid til, at de unge kan klare sig, hvis de finder et ståsted, hvorfra de kan møde verden.

FDFs gave til børn og unge er et ståsted baseret på **relationer, tro, leg** og **samfundsengagement**. Det er vigtige værdier ind i FDF, da vi tror på, at vi giver børn

og unge det bedste udgangspunkt for et godt liv, hvis de har gode relationer, med plads til samtale om tro og de vigtige spørgsmål i livet. Hvor der er plads til leg og fællesskab og et ønske om at udvikle ansvar og samfundsengagement hos den enkelte.

De fire kerneord er vigtige værdier or FDF. Men vi har i FDFs hovedbestyrelse vurderet, at de ikke kunne stå alene. Derfor har vi arbejdet med at folde begreberne ud i en FDF-kontekst. Vi har forsøgt at udlægge, hvad det er for et FDF-syn, der ligger under hvert af begreberne. Med respekt for den historie, FDF er rundet af, og de skuldre, vi står på, har det været hovedbestyrelsens ønske at fortælle "FDFs position" inden for hvert felt.

Begreberne relationer, tro, leg og samfundsengagement kan forstås på mange måder og tillægges mange fortolkninger, afhængigt af den sammenhæng de indgår i. Men når de læses ind i FDF, så får de et særligt fortegn – en særlig forståelse. Positionspapirerne i denne udgivelse giver ikke et endegyldigt facit på, hvad begreberne betyder i en FDF-kontekst, men de er hovedbestyrelsens forsøg på at belyse tankesættet bag FDFs ambition. Dels ved at skildre FDFs historiske position inden for disse områder og samtidig at give svar på, hvordan de finder anvendelse og udfoldes i FDF i dag.

Vi håber, at positionspapirerne kan tjene til inspiration og undren for læseren og derigennem give endnu flere børn og unge et ståsted – et archimedespunkt – i deres eget liv.

Jonas Kolby Laub Kristiansen
Formand, FDF

Relationer

En udfoldelse af FDF-pædagogikken.

Formålet siger

Landsforbundets formål er at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus

Ambitionen siger

FDF er et frirum, hvor børn og unge glædes, oplever og vokser i mødet med ledere, der har noget på hjerte.

Værdierne siger

I FDF tror vi på, at hvert enkelt menneske er skabt med værdi i sig selv, men først i mødet med andre bliver vi hele mennesker. Gode relationer giver modstandskraft og lærer børn og unge at tage ansvar for andre og værdsætte det forpligtende fællesskab. FDF er et frirum fyldt med læring og dannelse, hvor der er plads til at være, helt enkelt være til. Her kan man prøve sig selv af og finde ud af, at man duer til noget. Relationer i FDF betyder, at frivillige ledere tager ansvar for mødet og har blik for fællesskabet. I FDF har det værdi, at lederen sætter sig selv i spil i mødet med børn og unge.

Lige siden FDFs stifter Holger Tornø formulerede sine ideer og visioner, har lederne respekt og omsorg for børn og unge været en drivkraft og rød tråd i FDF. Arbejdsmidler og samværsformer har ændret sig, men grundlæggende har lederne syn for det enkelte barns udvikling og for fællesskabet imellem dem.

”Venskab og kammeratskab”, som Tornø formulerede det, er afgørende både for børn og unges udvikling og for sammenholdet i FDF. Tornø beskrev en

menneskelig og kristelig dannelsesproces og var meget optaget af, at der skulle ske en personlig udvikling hos drengene, ligesom det var ham magtpåliggende, at drengene skulle tales op.

At danne og at lære har været grundelementer i FDF fra stiftelsen, og det var førernes opgave at have formål og idealer for øje, så drengene udviklede både færdigheder og medmenneskelighed. Dengang opsummerede man det således: Målet var karakterdannelse mod "sand kristen mandighed". Det flugter med idealet om gentlemansopdragelse, som prægede synet på opdragelse og uddannelse i de år. Gentlemansopdragelse handlede om karakterdannelse og dyder som retfærdighed, personlig moral, blik for andre, hjælpsomhed og pålidelighed. I FDF skete opdragelsen ud fra en kristen etik.

Op gennem FDFs historie er det lykkedes at holde fast i de oprindelige idealer og samtidig holde nutiden op mod disse. FDF har evnet at opfange de forskellige tiders strømninger og andre gange formået at være et modsvar til tidens krav til børn og unge, hvad enten det var kadaverdisciplin omkring århundredeskiftet, ungdomsoprøret i 1960'erne, 1980'ernes zapperkultur eller 10'ernes fokus på nyttetænkning og målstyring.

FDF har således altid haft et klart dannelsesideal med udgangspunkt i en FDF-kerne.

I 1902 kom det til udtryk ved, at aktiviteterne og forkyndelsen skulle bidrage til karakterdannelse. I dag er det formuleret ved, at FDF skal give børn og unge et ståsted, hvorfra de kan møde verden.

Fællesskab og relationer

Fællesskabet har altid været fællesnævneren i FDF. Uanset hvilke aktiviteter og projekter, vi kaster os over,

er det altid med fællesskab som grundstamme, for FDF er noget, vi er sammen om. FDF er ikke noget, man kan gøre hver for sig eller alene.

I FDF er mødet mellem voksne og børn i fokus. Det er lederens opgave at tænke i aktiviteter og samvær, der involverer og udfordrer alle. Og det er lederen, der skal skabe en ramme, så børnene og de unge føler, at de er en del af fællesskabet.

Men udgangspunktet for et FDF-møde er også, at alle har noget at bidrage med, ligesom det er en forudsætning at den, der møder op, selv ønsker at være en del af fællesskabet. Ved at tage del er man også med til at bære mødet. Alle kan bidrage med noget, være med til at komme med ideer og tage et ansvar.

Legen er helt central for den måde, vi er sammen på i FDF, og det er også netop legen, der bliver en fællesnævner for den måde, vi opbygger relationer i FDF, hvad enten det er mellem leder og barn, mellem børnene eller lederne indbyrdes. Det sker eksempelvis på sommerlejren, hvor alle ligeværdigt tager del i temarammen, klæder sig ud som troldmænd, riddere eller sørøvere og skaber legen og fortællingen.

Det kristne fællesskab i FDF er kendetegnet ved en tro på, at vi alle er skabt lige i Guds billede, og at alle er lige meget værd. Det ligeværd findes i legen og i trossynet i FDF.

FDF-pædagogikken definerer relationen mellem børn og voksne.

I FDF tror vi på, at vi bliver til mennesker gennem andre, og at fællesskabet altid er udgangspunktet. Der er en helt særlig måde, vi som frivillige voksne er sammen med børn på i FDF; en særlig FDF-pædagogik, kan man kalde det.

Det er en vigtig pointe, at man ikke skal være uddan-

net pædagog for at lede en børneflokk i FDF. Vi hylder lægmandsprincippet, og alle voksne kan være noget for et barn uanset baggrund og uddannelse.

En FDF-pædagogik er hverken en påbuds- eller forbudsliste, altså noget man som FDF-leder enten skal gøre eller ikke må gøre. Det er en opmærksomhed på, hvordan vi er sammen med børnene; hvilke relationer, der er på spil, og hvilken dannelse, der sker. Når vi i FDF-sammenhæng taler om pædagogik, så taler vi altså ikke om en bestemt pædagogisk retning, men om måden vi er sammen på. Vi taler om en særlig relation, der er unik i forhold til alle andre fritidstilbud for børn og unge. FDF-pædagogik er en ledetråd for, hvordan FDF udfoldes i praksis og en rammesætning af den svære ledelsesopgave, det er at være leder i FDF. Ledere har forskellige baggrunde og er forskellige, men alle er rollemodeller for børn og unge og bidrager til børn og unges dannelse gennem deres historie og deres måde at være på.

FDF-pædagogikken blev vedtaget på FDFs landsmøde i 2018 og er forankret i to af landsforbundets fundamentale kendetegn: 'Frivillighed' fra FDFs navn (1902) og 'mødet' fra FDFs formål (1970). Det er i disse ord, at FDF har hentet sine pædagogiske værdier og praksis. De to begreber har lange historiske rødder og er bestemmende for den pædagogik, der kendetegner FDF.

Frirum og livsvigtige fællesskaber

Børn og unge i dag er spændt ud mellem skole, lektier, venner og fritidsinteresser. De lever i en verden med uendelige muligheder, tilvalg og fravalg. I FDF tilbyder vi et frirum, hvor de har ret til at være sig selv og være til i fællesskab med andre.

For børn og unge kan følelsen af ensomhed have al-

vorlige konsekvenser. Det er derfor vigtigt, at alle børn og unge er en del af positive fællesskaber, hvor de finder tryghed, ligeværd og inddragelse. Og det er vigtigt, at de møder voksne, der er nærværende, viser interesse og giver plads til at tale om de udfordringer, livet måtte bringe.

I en verden med uendelige muligheder, tilvalg og fravalg har børn og unge brug for et frirum som FDF, hvor børnene og de unge kan udvikle sig i deres eget tempo. Et frirum hvor de har ret til at være børn og unge. Et frirum fri for høje forventninger, men med plads til at være sig selv og være til i fælleskab med andre. Et frirum baseret på gode relationer, med plads til samtale om tro og de vigtige spørgsmål i livet, plads til leg og fællesskab og til at udvikle ansvar og samfundsen-gagement.

FDF skal være det frirum, hvor børn og unge tager del i og ansvar for det samfund og den verden, de lever i, og udvikler sig til ansvarlige og demokratiske medbor-gere. Det frirum hvor der er ro til at blive klog på livet sammen med andre.

FDF-pædagogik

Grundlag:	Frivillighed		Mødet
Principper:	Frivillige voksne leder børn og unge	↔	Børn unge og voksne mødes ligeværdigt
	Børn og unge oplever, at de kan få indflydelse og medansvar	↔	Børn og unge oplever, at de er en del af noget større
	Børn og unge får viden og færdigheder i fællesskabet	↔	Mødet er rammen for fælles oplevelser

Frivillighed er bærende

Frivillighed gennemsyrrer fællesskabet mellem ledere, børn og unge, og heri ligger også en anerkendelse af den enkelte og en respekt for forskelligheden. I FDF har man lov til at være forskellige – sammen. Frivilligheden er en måde at engagere sig på og af egen fri vilje tage del i fællesskabet. Frivilligheden betyder, at man ikke kan fremtvinge noget, man må fremelske det. Vi er her, fordi vi har kærlighed til sagen. Frivillighed er ikke kun et spørgsmål om lyst, men er en personlig styrke, som motiverer til af egen fri vilje at kæmpe for det, man tror på.

I. Frivillige voksne leder børn og unge

Det er et særkende for FDF at pege på den voksne leders betydning og ansvar for, at børn og unge trives i fællesskabet. Det at lege, grine og tale sammen og blive mødt med respekt uanset baggrund, alder og evner er afgørende for børn og unges trivsel. De skal opleve, at de bliver set og hørt, hører til og kan bidrage til fællesskabet.

Frivillige voksne ledere er vigtige rollemodeller, fordi det, de siger og gør, har betydning for, hvordan børn og unge ser hinanden og den verden, de lever i. Det smitter, når lederne viser, at alle børn og unge har betydning og er vigtige for fællesskabet. Som rollemodeller videregiver lederne solide værdier og bidrager til børn og unges dannelse til demokratiske og deltagende medborgere i et fællesskab.

Hver eneste uge året rundt stiller voksne ledere sig til rådighed for at være noget for andres børn. I FDF er det et bærende princip, at ledere uden formelle kompetencer - alene drevet af lyst og engagement - kan tage ansvar for aktiviteter, forkyndelse og samtaler. Vi

tilbyder uddannelse i FDF, men udgangspunktet er, at alle kan lege, alle kan forkynde, og alle kan være noget for et barn.

2. Børn og unge oplever, at de kan få indflydelse og medansvar

I FDF oplever børn og unge, at de bliver set, hørt og mødt, at de har værdi og bliver taget alvorligt. I FDF indgår de i en demokratisk samtale, hvor de får oplevelser, der gør dem i stand til at begå sig i et fællesskab – med tillid til sig selv, respekt for andre og mulighed for at danne egne holdninger.

Børn og unge lærer at tage ansvar for andre og for naturen og udvise respekt for forskelligheden. Gennem leg og samtaler øver de sig i at indgå i forpligtende fællesskaber og at se værdien i, at udfordringer klares bedst ved at løfte i flok.

Børn og unge kommer med ideer til aktiviteter og får medansvar for at gennemføre det planlagte. De opdager måske nye sider af sig selv og oplever at være en del af noget større. Som FDF'er oplever man at blive inddraget i en demokratisk livsform fra første dag, når man eksempelvis løser opgaver i fællesskab på et løb eller bidrager til at planlægge en sommerlejr. Børn og unge lærer at lytte, give plads til andres meninger, indgå kompromisser og bakke op om beslutninger, som de måske ikke er enige i. Men de oplever også at kunne få ændret ting, de brænder for og at se verden som en ikke-færdig størrelse, der hele tiden skal tages ansvar for. Herigennem udvikler børn og unge demokratiforståelse og samfundsengagement.

3. Børn og unge får viden og færdigheder i fællesskabet

Børn og unges identitet skabes, når de oplever at kunne noget, som er til gavn for dem selv og andre hele livet. Derfor er det vigtigt, at børn og unge prøver sig selv af og finder ud af, at de duer til noget. De skal mærke, at der er noget, de er gode til, at de er noget værd i fællesskabet, og at deres færdigheder kan bruges. Via enkel levevis på lejre og ture samt gennem lege, aktiviteter og fortællinger tilegner børn og unge sig viden, brugbare færdigheder og erfaringer. At overkomme en natthike med sit hold kun med kort og kompas, mestre et instrument eller at tage ordet på sit første ledermøde giver lyst, mod og glæde til nye oplevelser med mere viden og erfaring i rygsækken.

Mødet er gensidigt

FDFs formål, at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus, er det ståsted, der sætter os i sammenhæng med andre mennesker og verden omkring os. Formålet rummer et kristent menneskesyn, som er bestemmende for FDFs pædagogik. Mødet peger på den ligeværdighed, vi møder børn og unge med, når det gælder forkyndelse og aktiviteter.

Mødet er gensidigt – her får begge parter noget med. Det går fra den voksne til børn og unge, men ligeså ofte går det den anden vej. Som leder oplever man, at man har fået meget igen; måske endda mere end man har givet.

I. Børn, unge og voksne mødes ligeværdigt

I FDF har lederne en unik og dobbelt relation til børn og unge. De er både ansvarlige for aktiviteterne, men

er også med i legen på lige fod med børnene og de unge. Det har værdi, at voksne er en del af fællesskabet og møder børn og unge i øjenhøjde. Lederne skaber et ligeværdigt frirum, når de sætter sig selv i spil i legen, i aktiviteter, i forkyndelsen og i samtalen om de store spørgsmål.

Lederne står ikke på sidelinjen og betragter, men deltager selv aktivt, og når lederne "leger med", oplever børn og unge, at lederne vil dem. I legen er vi alle lige meget værd og lige meget med. Her er den voksne hverken mere eller bedre end børnene og de unge. Derfor er det ikke et særsyn, når voksne i FDF ses snigende gennem græsset til et væbnermøde, er iført piratkostume på en sommerlejr eller selv spiller og synger med, når der er musik eller fællessang. Det er ganske enkelt en hjertesag i FDF-pædagogikken og i FDFs forståelse og udlevelse af det kristne menneskesyn.

2. Børn og unge oplever, at de er en del af noget større

Når børn og unge oplever, at de er en del af noget større – både i et stort fællesskab på tværs af landet og i et kristent fællesskab – lærer de at have opmærksomhed og respekt for hinanden og for skaberværket. Det ses, når den lille pusling sidder på skødet af senioren til lejr-bålet, fordi mor og far er langt væk, eller når den unge leder oplever at have gode venskaber, der rækker langt ud over sin egen by. I FDF er fællesskabet ikke begrænset til egen klasse, det udvider sig på tværs af alder og geografi og det gror på FDFs værdier.

Lederne har ansvaret for at give de kristne fortællinger og værdier videre på en måde, der er relevant for børn og unge ved at skabe rum for samtale, hvor der er plads til både tro, tvivl og eksistentielle spørgsmål.

I samtalen sætter lederen sine erfaringer og sin egen tro i spil. Her bruger lederen sig selv, sit eget sprog, sin egen tro og viser, at det ikke er farligt at tale om tro og tvivl.

FDFs lægmandspraksis til samtalen om de store spørgsmål i livet er en vigtig pædagogisk præmis. For kun når lederen bruger sig selv, bliver samtalen ægte og troværdigt.

3. Mødet er rammen for fælles oplevelser

Den fysiske ramme om FDF-mødet er med til at fortælle, hvem FDF er og hvad FDF vil. Mødet er ikke kun en relation på afstand, men er båret af et fysisk og konkret møde, der har betydning for relationen. I det fysiske møde får vi fælles oplevelser og mærker hinandens grænser, følelser og blotte nærvær.

Mødet kan foregå mange steder, men rammen for mødet definerer også pædagogikken. De aktiviteter der vælges, de ritualer der indgår, de traditioner man har i kredsen og de sange og den forkyndelse der foregår tegner tilsammen et unikt FDF-møde. Lederen i FDF er bevidst om de konkrete rammer, der bidrager til de fælles oplevelser. FDF er åbent for alle, og det skal den pædagogiske praksis og det fysiske møde bidrage til. Her er plads til skæve indfald og opfindsomme tanker, men altid i respekt for mødet med børnene og de unge og den særlige stemning og det nærvær, der opleves i det fysiske fælles møde.

Tro

Formålet siger

Landsforbundets formål er at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus.

Ambitionen siger

FDF skaber plads til tro og samtale om de store spørgsmål i livet, på et folkekirkeligt grundlag.

Værdierne siger

FDF skaber plads til tro og samtale om de store spørgsmål i livet, på et folkekirkeligt grundlag

I FDF tror vi på, at mennesker har brug for at kende deres ståsted i mødet med en mangfoldig verden. I FDF har børn, unge og voksne et sted, hvor de sammen kan tale om tro og tvivl, uden at svaret er givet på forhånd. Her møder børn og unge voksne, der tør sætte deres egen tro i spil og er klar til at fortælle om Gud og lytte til andres erfaringer. Tro i FDF betyder, at vi gør kristendommen konkret og vedkommende gennem fortællinger og leg, sang og musik, samtale og handling. Vi gør dørtrinnet til folkekirken lavere og minder samtidig folkekirken om ansvaret for børn og unge.

Lad Gud komme til orde

I FDF møder vi børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus og skaber plads til tro og samtale om de store spørgsmål i livet, på et folkekirkeligt grundlag. Vi gør kristendommen konkret gennem fortælling og leg, sang og musik, samtale og handling.

Samtalen om tro og de store spørgsmål i livet er ofte fraværende i de rum, hvor vi mødes som mennesker

- i familien, i skolen eller blandt venner. Når vi siger, at vi i FDF skaber plads til tro og samtale om de store spørgsmål i livet, handler det om at skabe et rum, hvor Gud kan komme til orde. For det er i samtalen med hinanden og med Gud, at vi kan lære, hvad det vil sige at være menneske. Troen giver et bud på, hvem vi er, og hvad vores liv bidrager med. Derfor skal der i FDF være masser af steder, hvor samtalen om tro får plads – også flere steder, end der er i dag. Vi skal som ledere sætte os selv i spil og kaste os ud i samtalen, også uden at kende svarene. Vi skal medvirke til, at børn og unge naturligt kan få mulighed for både at stille spørgsmålene og bidrage til svarene.

Vi vil samtalen, i et ligeværdigt møde, ikke fordi vi skal og det står i vedtægterne, men fordi det betyder noget for os, og alt ikke er lige gyldigt.

Troen skal have plads

Som leder i FDF skal man turde sænke paraderne og tale om tro, og hvad tro og kristendom betyder for os, også selvom det for andre kan virke som noget odiøst og privat. Vi skal være med til at afdramatisere, hvad det vil sige at være troende, og vise at kristendommen er et livsvilkår, en livstydning og en livsholdning. Tro og viden kan sagtens gå hånd i hånd, og troen er ikke noget, der skal væk fra det offentlige rum, skjules eller glemmes. Vi skal give børn og unge redskaber til at få et ståsted funderet i kristendommen i en tid, hvor en ny ateisme giver udtryk for et andet livssyn. I FDF skal vi også vise, at tvivlen er en naturlig del af troen. Vi skal skabe et rum, hvor vi sammen med børn og unge kan være nysgerrige og tage livtag med store eksistentielle spørgsmål, og hvor svarene kan lede til både tro og tvivl.

Tro er dannelse

FDF skal være med til at tydeliggøre, hvordan kristendommen giver mening i menneskers liv. FDFs oprindelige formål pegede på, at "indøvelse i disciplin, høflighed, punktlighed, selvrespekt og alt andet, der hører til virkelig, sand kristen mandighed" skulle fremmes. Det handlede om karakterdannelse, og selvom dannelsesaspektet ikke er så eksplicit formuleret i det nuværende formål, er det stadig til stede. For i mødet med evangeliet om Jesus Kristus dannes vi og lærer at række ud mod næsten og være til i verden med udblik og opmærksomhed på andre end os selv.

Tro formes i dialog

I FDF har mission altid spillet en rolle, f.eks. gennem de mange missionsprojekter og internationale projekter. Men mission er ikke blot noget, der sker ude i verden. Mission handler også om at tale sig til tro. Om at dele sin tro i ord og handling og lytte til andre. Troen formes i dialog med Gud, sig selv og hinanden. Vi skal turde kaste os ud i dialog også med dem, der tror og tænker helt anderledes, end vi selv gør. Vi skal turde lytte til andres oplevelser af Gud i tillid til, at Gud er til stede overalt, og at Helligånden er til stede i de relationer, der skabes, når vi deler vores tro med hinanden. Vi skal søge de steder både nationalt og internationalt, hvor religioner mødes, holdninger brydes og troen deles. I samtalen og dialogen med andre troende med anden religiøs overbevisning kan vi blive klogere på vores eget ståsted, og forankret i vores eget ståsted behøver vi ikke frygte andre religioner eller former for tro – hverken i Danmark eller rundt i verden.

Folkekirken er vores fundament

Når samtalen om tro og de store spørgsmål i livet er centralt, er det afgørende, at vi i den samtale står på et fundament. Vores grundlag og fundament i vores tro er folkekirken og folkekirkens bekendelsesskrifter, der er de skrifter fra oldkirken og reformationen, der sammen med Biblen er den lære, som folkekirkens forkyndelse bygger på. Vi kan ikke tale etik, næstekærlighed, humanisme m.m. uden at stå på dette fundament.

Ifølge FDFs vedtægter skal man have en personlig tilknytning til folkekirken for at kunne blive leder. I andre kirkelige børne- og ungdomsorganisationer er tilknytningen til folkekirken ikke så tæt rent vedtægtsmæssigt. Det er ikke tilfældigt, at der stadig holdes fast i den personlige tilknytning til folkekirken, også selvom den i praksis kan udfordre.

Netop den formulering blev fastholdt efter en debat om vedtægterne forud for landsmødet i 2012, hvor hovedbestyrelsen ønskede at ændre formuleringen til et krav om medlemskab. Det kan i forlængelse af debatten fortolkes sådan, at det opfattes som muligt at have en personlig tilknytning til folkekirken uden at være medlem. FDF vil dog i samtalen om tro gerne pege hen på dåben og folkekirken som det naturlige og væsentlige grundlag for troen for både børn, unge og voksne. Hvordan den personlige tilknytning udmønter sig i praksis, hverken kan eller skal der gives præcise anvisninger på, men som leder i FDF skal man være i stand til at tage en samtale om, hvad det betyder.

I folkekirken bør der dog også arbejdes med, om man kan tænke sig medlemskab og tilknytning også uden at være døbt, og hvilken betydning dette vil have for forståelsen af kirken, menigheden og dåbens teologi.

En aktiv menighed

At skabe plads til tro og samtalen om de store spørgsmål i livet på et folkekirkeligt grundlag er ikke nogen ny idé, men har været FDFs formål og berettigelse helt fra begyndelsen i 1902. Holger Tornøes ønske var at skabe bro mellem søndagsskolen og KFUMs arbejde. Han var inspireret af datidens spirende tanker om et menighedsliv i København, tanker der bl.a. resulterede i, at der blev bygget en række kirker med fokus på et aktivt og vedkommende menighedsliv. For Tornøe var der ingen tvivl om, at FDF var en del af folkekirken, og han bidrog til at få unge drenge aktiveret i menigheden. Tankerne om et aktivt menighedsliv udsprang af datidens Indre Mission, som det kom til udtryk i byen med et særligt fokus på kirkens sociale ansvar. I dag har FDF med sit formål om at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus stadig et socialt ansvar for at have øje for alle børn og unge. Det adskiller sig dog fra f.eks. diakonale organisationer som Kirkens Korshær og KFUMs Sociale Arbejde ved, at det sociale ansvar ikke er FDFs primære formål, men en naturlig konsekvens af at have mødet med evangeliet som formål. FDF er ikke en social organisation, men en organisation med et socialt ansvar.

Teologisk rummelighed og bredde

Efterhånden som FDF spredte sig, udviklede kredsene sig væk fra det oprindelige københavnske udspring i både en grundtvigiansk, en kirkelig aktivistisk retning og en landlig, indre missionsk retning med mere fokus på pietisme, synd og fromhed end i den københavnske udgave af Indre Mission. Det betyder også, at FDF i dag er svær at placere rent kirkeligt, da også sognets kirkelige retning spiller en rolle. Folkekirken rummelighed og

bredde findes tilsvarende også repræsenteret i FDF. Sådan vil og skal det være med 350 lokale kredse spredt over hele landet med tæt tilknytning til det lokale sogn. Teologisk er der en bredde og rummelighed i FDF, men i forhold til kirkens og forkyndelsens udtryk og målgruppe er det mere snævert.

Helt fra forbundets begyndelse var der intet voksenarbejde i FDF, men udelukkende fokus på børn og unge. Dermed har FDF altid arbejdet for at sikre, at folkekirken ikke blot er en institution, hvor man møder op og sidder på kirkebænkene, men i stedet har en bred appel, som også børn og unge finder relevant og vedkommende. Det har op gennem tiden medført kraftig kritik af folkekirken fra FDFs side, dog uden at FDF har ønsket at forlade den tætte tilknytning til folkekirken, men i stedet har arbejdet for at udvikle folkekirken indefra. Det er ikke muligt at forestille sig, at FDF ikke er en del af folkekirken, og FDF vil også fortsat være med til at styrke og udvikle folkekirken med fokus på børn og unge. Derudover kan FDF også inspirere øvrige dele af folkekirken inden for en række områder:

Samtalen og dialogens muligheder

De erfaringer, vi gør os i FDF med at skabe rum for samtalen om tro og de store spørgsmål i livet, kan inspirere folkekirken. Vi skal medvirke til, at alle dele af folkekirken tør kaste sig ud i dialogen om troen ud fra et fast ståsted, men uden at komme med de skråsikre, endegyldige svar, der ikke levner plads til både tro og tvivl.

Lægfolkets afgørende betydning

I FDF har det altid været lægfolk, der står for forkyndelsen. Det almindelige præstedømme, hvor alle døbte er at betragte som præster, lever, når ledere over hele lan-

det forkynder. Folkekirken kan styrkes ved at involvere lægfolket endnu mere i kirkens liv, vækst og forkyndelse. Præster kommer med en faglighed, tradition og erfaring for at forkynde, men uden et godt, aktivt samspil med FDF-ledere og andre lægfolk også om gudstjenesten, skaber det ikke en FOLKEkirke.

Vigtigheden af dåb og dåbsoplæring

Med en faldende dåbsprocent over hele landet er det et fælles ansvar at tydeliggøre, hvad dåben betyder, og hvorfor det giver mening at lade sine børn døbe. I dåben bliver vi en del af et mangfoldigt fællesskab, hvor man får tilbudt et ståsted og et fundament for sit liv. I FDF kan man øve sig i at være døbt og opleve, hvad det betyder. FDF er hver eneste uge i dialog med mange tusinde børn, unge og deres forældre. For mange børn er FDF det første møde med evangelium, salmer og Biblens fortællinger, ligesom man kan blive fortrolig med bøn og gudstjeneste og blive optaget af næstens liv både nationalt og internationalt. På den måde er FDF en dør ind til folkekirken og for mange en naturlig opfølgning på dåbens løfte. Forkyndelse og andagter skal derfor være en aktiv del af kredsens liv og aktiviteter, for netop her er muligheden for at høre fortællinger fra Biblen, synge nye og gamle salmer, lære Fadervor og bede en bøn. Men FDF må aldrig blive en kirke i sig selv. Vi er forbundet med folkekirken og skal også pege tilbage på dette fællesskab af døbte og deltage og bidrage aktivt til kirkens liv, f.eks. ved at deltage i sognets gudstjenester og arrangementer i forbindelse med møder og lejre.

FDF udfordrer folkekirken

FDF har som en del af folkekirkens børne- og ungdomsarbejde et ansvar for at udfordre folkekirken. Vi skal arbejde aktivt for, at folkekirken tør se på egne strukturer, traditioner og virkemidler og afprøve nye veje til at skabe en relevant, nærværende og vedkommende kirke for alle generationer. Det er sket op gennem tiden, f.eks. med udvikling af nyt gudstjenestemateriale, nye salmer, medvirken til at oprette SUK (Samtaleforum for Unge og Kirke), børne- og ungdomspræster, Folkekirkens Konfirmandcenter og meget andet. Arbejdet med forandringer af gamle strukturer, nye ideer og tiltag skal fortsætte, så børn og unge også fremover kan mødes med evangeliet om Jesus Kristus.

Leg

Ambitionen siger

I FDF bliver verden større, når vi gennem leg og udfordringer lærer at indgå i forpligtende fællesskaber

Værdierne siger

I FDF tror vi på, at leg fremmer vigtige egenskaber som nysgerrighed, kreativitet, mod, fantasi, respekt, glæde, spontanitet og ansvar. Egenskaber vi har brug for som mennesker, men som ikke kan måles på en skala. I FDF leger vi os til færdigheder – i friluftsliv, når vi spiller musik eller når vi konkurrerer mod hinanden for sjov og for at prøve os selv af. I FDF arbejder vi for, at børn oplever legens frie væsen, hvor vi leger på tværs af alder og gennem legen etablerer et fællesskab. Leg i FDF betyder, at voksne tager del i legen og leger med - bare fordi det er sjovt.

Hvorfor leger vi i FDF?

Leg har siden FDF blev stiftet været et vigtigt element i vores møde med børn og unge. FDFs stifter Holger Tornøe var opmærksom på legens betydning helt fra begyndelsen. Han skriver i sit kladdehæfte om leg under temaet "Hvad byder foreningen sine medlemmer". Her nævner han bl.a. oplysning og samtale og skriver følgende under overskriften fornøjelse:

"Leg kan være meget udviklende, men det kommer meget an på, hvordan legen drives. Drengene i 11- 12 års alderen have umådelig lyst til at føle sig som rene kæmper, lege soldater, og i det hele taget bruge deres lemmer. Dette er et aktiv, som bør udnyttes. Man skal

give børnene lejlighed til at komme ud og se sig om og til rigtigt at røre sig og bruge kræfterne. Men også må man se at få vagt interessen for naturen. Får et menneske øjet op for naturen, vil den være ham en kilde til glæde."

I FDF leger vi, fordi det er sjovt. Er legen ikke sjov, slutter den hurtigt. Når vi eksempelvis leger banke-bøf ti gange i træk, er det ikke, fordi vi vil øve os og blive bedre. Vi gør det, fordi legen er sjov, giver os varmen og får os til at grine sammen. Men i FDF leger vi også med et formål. Vi har en legende tilgang til aktiviteterne og bruger legen til at understøtte læring og transformere ny læring til noget, der kan bruges i praksis af den enkelte.

Leg for sjov og leg med et formål er begge legitime grunde til at lege. Men legen får først for alvor værdi, når legen går fra at være en aktivitet til at være en måde at være sammen på. Når lederne tør sætte fællesskabet og frirummet omkring legen i centrum. Legen giver rum til at udvikle menneskelige egenskaber som nysgerrighed, fantasi, opfinderi, spontanitet og evnen til at se andre – egenskaber, der former os som mennesker, men som ikke kan måles på en skala. På samme måde er legen heller ikke målbar. Leg kan ikke forstås ud fra begreber som nytte og funktion. Legen, og de egenskaber der følger i dens kølvand, taber, hvis legen bliver et instrument til noget andet. Derfor er det for os vigtigst, at legen har sit eget liv, at legen prioriteres, fordi det er livgivende at lege, og fordi der i legen opstår et frirum og et fællesskab, der er betydningsfuldt, når man skal finde et ståsted at møde verden fra.

FDF har et mangfoldigt legesyn

I 2012 udkom legeantologien 'Leg gør os til mennesker' i forbindelse med FDF-initiativet Legens Dag. Heri forholdt 11 fagpersoner sig til leg og satte ord på det, der foregår i FDF. Det gav os ord at læne os op ad og var startskuddet til flere forsøg på at definere et legesyn for FDF. Det har vist sig som en svær opgave. For der findes ikke bare én, men mange forskellige former for leg i FDF. Vores tilgang til leg er netop legende, for vi bliver aldrig færdige, vi kan hele tiden blive klogere på leg og legens betydning. Og vi har ikke bare ét, men mange legesyn, afhængig af hvilke sammenhænge vi leger i.

Man kan vel sige, at vi har leg til alle lejligheder. Et langt stykke hen ad vejen er leg bare noget, vi gør. Det er noget, vi har inde i os.

Det har vist sig, at det danske sprog kommer til kort, når vi vil beskrive nuancerne i legens væsen. Man kan tale om 'Den rammesatte leg', 'Den legende leg', 'Den lærende leg', 'Den regelstyrede leg' eller 'Den spontane leg' og sikkert flere andre. Der findes kun ét ord for leg på dansk, og derfor er vi nødt til at bruge flere ord til at forklare forskellene. Vi bliver nødt til at fortsætte samtalen om legen, så vi får skabt et sprog for legen og dermed en bevidsthed om vores intentioner med legen.

En legende tilgang

I FDF kan vi blive bedre til at sætte ord på, hvordan leg skaber fællesskab og frirum for børn og unge. Vi skal flytte os fra udelukkende at betragte legen som en aktivitet i de 5 minutters pause i programmet til FDF-mødet til også at se legen er en tankegang og en samværsform. Dermed bliver det en kultur. Vi skal derfor demonstrere en legende tilgang, så vores omver-

den og ikke mindst forældrene oplever, at FDF har en ambition med at bruge leg fællesskabende og som et bærende element i frirummet. Det handler om at være legende (playful) i tilgangen til mødet og aktiviteterne. Vi går legende til læring, vi skaber relationer gennem leg og vi indretter det fysiske rum omkring os på en legende måde. Vores møde med børn og unge og de fysiske rammer skal invitere til fællesskab, leg og frirum, så børn og unge har lyst til at bruge deres fritid hos os.

Den frie leg, den rammesatte leg og den regelstyrede leg

I FDF har vi både den frie, den rammesatte og den regelstyrede leg. Alle former for leg er noget, vi gør, fordi det er sjovt, og fordi legen bidrager til fællesskab, frihed og frirum. Når der på sommerlejren er god tid i programmet til at lege den leg, der lige falder os ind, sættes legen fri. I den frie leg opgiver vi idéen om, at legen kan styres, kontrolleres eller gøres til redskab for at nå et bestemt resultat. Den frie leg er legen, der gør os frie.

Den rammesatte leg lever især på FDFs lejre; f.eks. når et tema som vikinger, Harry Potter eller sørøvere sætter rammen for legen, og alle på tværs af alder bruger fantasien, lever sig ind i rollerne og tager del i legen. Her kan legen enten udspille sig frit indenfor rammerne eller som en fortælling, hvor lederen ofte indtager en betydningsfuld rolle i legen; som kaptajn, vikingehøvding eller rektor og derigennem leder fortællingen.

Men FDF har også en solid tradition for regelstyrede lege og værdien af denne. Det handler både om klassiske børnelege og helt nye og sjove lege, der hele tiden udvikles i form og indhold. FDFs digitale legedatabase er fyldt med sjove lege, der er baseret på klare regler. Denne form for leg giver fællesskab på tværs af alder og

skaber tillid til dem, vi ikke kender. Der opstår et fællesskab, når vi har grinet sammen. Og selvom der både er regler og faste rammer for legen, så leger vi stadig for sjov, uden at det skal føre til noget eller være målbart. Vi oplever legens frie væsen, for hvis reglerne er kedelige, kan vi jo lave dem om eller lege noget andet. Det er jo bare noget, vi leger.

Den lærende leg

I FDF leger vi ofte for at lære noget – eller er det i virkeligheden sådan, at den læring, der sker på møder og lejre i FDF, er en konsekvens af, at vi leger? I FDF har vi en lang tradition for helt bevidst at sætte lege i gang for at fremme læring. Samtidig har vi en tradition for ikke at lade os låse fast af den færdighed, legen skal hjælpe på vej. I FDF er det langt vigtigere at have det sjovt og dyrke fællesskabet. Det er ikke indlæringen af en bestemt færdighed, der er det primære. Det er oplevelsen af at have det sjovt sammen, mens vi udvikler de færdigheder, som er en forudsætning for at aktiviteter som kanosejlads, store raftebyggerier eller klatring bliver mindeværdige oplevelser.

Den lærende leg kan sagtens tilføres et element af konkurrence. Det er både sjovt, legende og lærerigt, når flere hundrede væbnere mødes til Væbnermesterskab og konkurrerer med og mod hinanden.

Voksne leger med

I regelstyrede lege eller rollelege indtager voksne ofte rollen som spilstyrer, der står uden for og fortæller børn og unge, hvordan de præcist skal lege. Men voksne kan også lege med, og det er netop dét, voksne gør, når der leges i FDF. I FDF ser vi det som noget meget værdi-

fuldt, at voksne tør miste kontrollen og tage del på lige fod. Legen skaber et aldersfrit rum, hvor børn, unge og voksne mødes i legen. Som voksne i FDF skal vi turde kaste os ind i legen og nyde, at legen er ét af de få rum, hvor vi møder børnene på lige vilkår.

I FDF leger voksne med på mange planer. Det sker, når de også klæder sig ud som Harry Potter, riddere eller sørøvere på sommerlejren, når de bruger mange timers forberedelse på at gøre årets natløb til lige præcis det natløb, som alle husker i mange år efter, eller når de selv er med til ståtrold til FDF-mødet, frem for blot at bruge legen til at holde børnene beskæftigede, mens de selv forbereder den næste aktivitet.

Når vi som voksne i FDF kaster os ind i legen, er det fordi, vi synes, det har værdi, at voksne er en del af fællesskabet og møder børn og unge i øjenhøjde. Når børn og unge i FDF møder voksne med noget på hjertet, så er det også et møde med voksne, der brænder så meget for mødet, at de slet ikke kan lade være med at være med. Det er voksne, der ikke har lyst til blot at stå ude på sidelinjen og se til. Dermed bliver det et ligeværdigt møde mellem barnet og den voksne, og et fællesskab kan opstå, fordi det netop er fælles.

Leg er demokrati

I legen udvikles et legedemokrati, hvor alle legens deltagere – børn, unge eller voksne – tager ansvar for og del i legens fællesskab og frirum. Leg og demokrati består af mange af de samme elementer: Co-creation, kompromisser, "rules of the game" og respekt er vigtige aspekter af begge dele, og de to størrelser kan gensidigt bidrage til forståelsen af hinanden. Det er meget vanskeligt at være diktator i en leg, der er baseret på de-

mokrati, lydhørhed og respekt. Der er en social proces i legen, idet vi sammen skal diskutere og acceptere reglerne for legen. Her er et link mellem samfundsengagement og leg, for når vi leger, så engagerer vi os allerede i en demokratisk proces baseret på ligeværdig respekt. Det sker f.eks., når vi diskuterer reglerne for rundbold og sammen bliver enige om, hvilke regler, vi spiller efter.

Leger man sammen, må man købe ind på de andres ideer og forslag eller selv komme med nogle, der er bedre. For legen kan kun fortsætte, hvis alle accepterer og er enige om rammer og regler. Skal legen være rigtig god, skal alle føle, at de bidrager og at deres ideer accepteres af fællesskabet. Men man skal samtidig lære at give plads til andre og deres meninger - præcis som det også er tilfældet i et demokrati.

Leg er dannelse

Legen har et dannelseperspektiv, hvor det handler om at blive klogere på, hvad det vil sige at være menneske. Dannelse er noget, man tilegner sig i et fællesskab - det handler om at blive til sig selv sammen med andre. Man kan ikke danne sig selv i et kosteskab, men kun i relation til andre. Dannelse handler om at se og møde et andet menneske, og her er legen helt uundværlig. Leg handler nemlig ikke kun om at sætte sig selv i centrum. Leg handler lige så meget om at bringe andre i centrum. Samtidig kan vi i legen møde det ukendte i tillid og åbenhed, og "det farlige" bliver lidt mindre farligt, når det bare er noget, vi leger.

Helt tilbage i 1750'erne formulerede filosofen Schiller, at mennesket først rigtigt er menneske, når det leger, og når det leger, er det virkeligt et menneske. I FDF tror vi på, at voksne spiller en særlig rolle, når børn og

unge dannes gennem leg. Voksne skal være med til at sikre, at der leges godt: At der er tid til at lege, at forholdene er i orden og at alle involveres i legen. Voksne i FDF skal være med til at skabe et legende frirum, for det er her, børn og unge lærer, hvad det vil sige at være mennesker. Legen kommer ikke altid ud af ingenting, men skabes gennem inspiration, forslag til legekammerater og kreative forestillinger fra voksne om, hvordan legen kan tage form.

Børn har brug for et frirum

I FDF mener vi både, at legen er et frirum, og at der er behov for at skabe et legende frirum. Legen er et frirum fra at skulle præstere noget bestemt og målbart. Det legende frirum handler om spontanitet, om at træde ud af det planlagte og forfølge det, der giver mening i øjeblikket. Et legende frirum handler ikke om, at intet er planlagt, og der bare er "fri leg" på programmet fra start til slut. Men det handler om at have overskud til at gribe mulighederne, skubbe det planlagte til side til fordel for det spontane, give plads til det skæve og tro på værdien i leg samt give plads til fællesskabet og have øje for hinanden. Et godt FDF-møde er et legende frirum, ligesom en vellykket sommerlejr også i sin natur er det.

Børn og unge har brug for at opleve, at livet er en legeplads, at hverdagen kan være fyldt med leg, selvom den også kan rumme udfordringer. Vi skal arbejde for at skabe plads til legen, for leg kan sætte fri og skabe et uvurderligt frirum for børn og unge, der alle indimellem har brug for at mærke et sted, hvor de kan træde ud af den virkelighed, der omslutter dem og sige: "Det er bare noget, vi leger".

I FDF vil vi kæmpe for, at børn ikke kun oplever leg,

når vi sætter legen i forbindelse med andre formål og resultatstyring. Der er brug for, at FDF tager et aktivt ansvar for at bruge legen, holde den i live og vise omverdenen, at leg har betydning.

Samfundsengagement

FDF – et fællesskab, der skaber ansvarlige, demokratiske og deltagende medborgere.

FDFs formål siger

I FDF møder vi børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus. Kristendommen er vores udgangspunkt, der sætter os i sammenhæng med andre mennesker. Gennem vores formål, aktiviteter og menneskesyn viser FDF, at ethvert menneske er værdifuldt, og at alle har noget at bidrage med.

FDFs ambition siger

FDF giver børn og unge et ståsted at møde verden fra. FDF skaber ansvarlige, demokratiske og deltagende medborgere, der engagerer sig i den verden, vi lever i.

FDFs værdier siger

I FDF tror vi på, at verden har brug for mennesker, der tager del i og ikke blot iagttager livet. Børn og unge inspireres til at anvende jordens ressourcer intelligently og bæredygtigt. FDF bidrager til demokratisk dannelse, når børn og unge får medindflydelse og ansvar, der udvikler deres selvstændighed og engagement. Samfundsengagement i FDF betyder, at der er kort vej fra ide til handling – også hvis man er ung og har en god ide. Som frivillige arbejder vi for at gøre en forskel for andre, både i det nære, når vi bidrager lokalt, og når vi gennem internationalt samarbejde får et større udsyn.

FDFs samfundsengagement historisk set

FDF er helt fra sin oprindelse – og i sin natur som civilsamfundsorganisation – samfundsengagerende. Når FDFs stifter Holger Tornøe sagde, at drengene gennem idræt skulle blive ”stærke mennesker, der på alle måder kunne tage livets kampe op”, eller når han fandt det vigtigt, at storbydrengene skulle væk fra stenbroen og ud i naturen, var det med et klart mål om at skabe ansvarlige medborgere. Længere fremme i historien skete der i 1968 et nybrud i FDFs arbejde, som var stærkt påvirket af ungdomsoprøret, og af at fritidssamfundet bredte sig. Dengang som nu var der et behov for, at FDF agerede i det samfund, man var en del af. I FDFs egen såkaldte arbejdsplansbetænkning fra 1968 siges det tydeligt, at FDF må revidere ”meget af det, der tidligere var acceptabelt” for stadig at være et meningsfyldt arbejde for børn og unge. Autoriteterne faldt, førere blev til ledere, FDF-skjorten erstattedes af bluser og de faste øvelsesplaner blev til inspirationsmateriale som en reaktion på forandringerne i det omkringliggende samfund.

Også i de arbejdsplaner, der kom i firserne og halvfemserne, ser vi, at FDF fra sit eget ståsted spillede ind i samfundet. Forbundet havde fokus på, at den økonomiske vækst skulle komme de fattige lande til gode. Forbruget i FDF kom under lup, og børn og unge oplevede et ansvar for andre og for naturen. I lokale kredse og på landslejren eksperimenterede man med sol- og vindenergi, genbrugsmateriale og sund grøn mad. Med afsæt i landsmødebeslutninger satte FDF et tydeligt og stærkt fokus på børns vilkår og talte om, at i FDF havde børn ret til at være børn.

Den røde tråd gennem alle årene er således en klar bevidsthed om, at FDF formes ud fra sit formål, men

i konstant påvirkning og samtale med det omgivende samfund.

Det betyder samfundsengagement i FDF i dag

FDFs ambition, der blev vedtaget på landsmødet i 2014, siger, at FDF skaber ansvarlige, demokratiske og deltagende medborgere, der engagerer sig i den verden, vi lever i. Bag den formulering ligger en vægtning af de tre ord op imod FDFs virke.

Man kan sige, at ansvarlighed, demokratisk medborgerskab og aktiv deltagelse er et resultat af det arbejde, vi laver i FDF. Det er FDFs bidrag til samfundet. Ansvarlighed handler om at tage ansvar for den verden, vi lever i, demokratisk handler om at tage del i den demokratiske samtale og deltagelse handler om at være aktiv i samfundslivet, som det kan ske i en forening – som frivillig leder, barn eller ung – med det, man har at bidrage med.

FDF skaber ansvarlige medborgere

At være ansvarlige medborgere handler om at kunne se ud over sig selv, se sig selv som en del af noget større – som en del af et forpligtende fællesskab. Det handler om at have øje for det fælles bedste, for andres behov og forskelligheden i vores eget samfund og i verden.

Lokal aktør

Vi kan være ansvarlige medborgere på mange niveauer og på mange måder. Det gælder både de store samfundsmæssige anliggender, der berører alle i samfundet, og det nære, der vedrører hverdagen og det, der foregår i vores egen nærhed. FDF-kredse er forankret i en lokal sammenhæng og samarbejder her med kirken,

skolen og andre lokale aktører og er således en vigtig aktør lokalt.

I forhold til folkekirken har FDF altid været ambassadører for børn og unge ved konstant at fastholde kirken på, at børn og unge er medlemmer ligesom alle andre. FDF-ledere har en stor viden om forkyndelse for børn, som kirken kan lære af. Samarbejdet med folkeskolen er stærkt aktiveret gennem de seneste år, og også her har flere fået øjnene op for, at FDF kan bidrage med meningsfulde aktiviteter for børn.

Ansvar for naturen og jordens ressourcer

Børn og unge kommer i dag i ringere grad end tidligere ud i naturen. Det er et emne, der i stigende grad fylder i samfundsdebatten. Men naturen kan bidrage til bekæmpelsen af store sundhedsudfordringer som stress, angst og ensomhed hos vor tids børn og unge. Med FDFs tradition for at lege i naturen, være fælles om at opleve naturen, have respekt for naturen og for at passe på Guds skaberværk, kan vi gøre en forskel ved at tage børn og unge med ud.

Vi lever i en tid, hvor det er tydeligt, at vi med vores vaner og forbrug er med til at påvirke jorden på uoprettelig vis. Der er brug for medborgere, der tager ansvar og arbejder for et bæredygtigt forbrug for både sig selv og de fællesskaber, vi er med i. FDF har i mange år talt om bæredygtighed, økologi og grønt fokus, bl.a. når der i vores værdier står, at børn og unge hos os inspireres til at anvende jordens ressourcer intelligently og bæredygtigt.

Det er en selvfølgelig del af kredsens arbejde at lære børn og unge om bæredygtig anvendelse af jordens ressourcer. Børnene lærer gennem leg og ganske enkle

regler, hvordan man færdes respektfuld i naturen, at vi ikke må skære i levende træer og at vi altid tager skraldet med, når vi forlader et område.

Socialt ansvar

FDF har en lang tradition for at tage hånd om børn og unge i udsatte positioner. FDF er ikke defineret som en social organisation, men FDF har et socialt og diakonalt ansvar. Det er et helt grundlæggende princip i FDFs formål om at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus. Mødet viser en åbenhed; her er alle velkomne. FDF skal derfor være et fællesskab, hvor der også er plads til børn og unge med særlige udfordringer, og hvor lederne finder løsninger og støttemuligheder for at hjælpe de børn, der har brug for det.

De stærkeste redskaber i den forbindelse er ledere med noget på hjerte samt et rummeligt fællesskab. I FDF løses denne opgave primært ved, at lederne ser barnet og barnets særlige behov og møder det med respekt og ligeværd. FDF-ledere har et solidt blik for, hvordan børn og unge har det, og den viden giver FDF en god platform til at stille sig på børnenes side og kæmpe for det gode børneliv.

Alle kredse oplever børn i udsatte positioner. Et barn kan være udsat i længere eller kortere tid. Det kan have syge forældre, være ensomt, blive mobbet eller komme fra et hjem med økonomiske problemer. Ligeledes kan der være flygtningebørn i kredsens lokalområde, som kunne have glæde af at være med i FDF. FDF er et frirum, hvor der er plads til alle børn, der vil være med.

FDF bidrager med viden og konkrete tilbud i samarbejde med andre sociale organisationer, med kommunen og med den lokale skole. FDF har nedsat et social-

udvalg, som arbejder for at yde hjælp, give enkle svar og inspirere kredsene til at klare den udfordring, der ligger i at have børn og unge, som har behov for særlig støtte i et åbent fællesskab.

Ansvar udover landets grænser

FDF har fra begyndelsen været optaget af verden uden for Danmarks grænser og har også her påtaget sig et ansvar for at gøre en forskel. At møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus er ikke begrænset af nationalgrænser. Gennem FDF bliver tusindvis af børn og unge klogere på, hvordan det er at være barn eller ung andre steder end i Danmark. Det kan være ved mødet med unge fra hele verden på FDFs landslejre, på rejser eller ved udveksling gennem vores internationale netværk og FDFs internationale projekter, hvor kredsene både på ugentlige møder og på store lejre lærer om kulturen i andre lande, samtidigt med at de samler penge ind. Desuden har en række kredse gennem mange år haft venskabskredse i andre lande.

Ansvar for verden kommer konkret til udtryk gennem oplysning og indsamling af penge; eksempelvis gennem deltagelse i Folkekirkens Nødhjælps Sogneindsamling, der har fokus på verdens fattigste og arbejdet med verdensmålene. FDF er således med til at gøre verden nærværende for børn og unge og lærer dem, hvordan de selv kan være med til at gøre en forskel for en mere retfærdig verden. FDF arbejder på et konkret og mellemmenneskeligt niveau med både kultur- og religionsmøde, der fremmer tolerance og accept af andre mennesker uanset baggrund.

FDF skaber demokratiske medborgere

Demokrati betyder folkestyre, og i et demokratisk samfund er der altid brug for, at borgerne arbejder med på at holde demokratiet i live. FDF er som organisation demokratisk opbygget.

Landsforbundet modtager tilskud fra DUF, og kredse modtager tilskud fra kommunerne under folkeoplysningsloven. Formålet med det frivillige foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt styrke folkeoplysningen gennem det forpligtende fællesskab og aktiviteter. Når FDF modtager tilskud via folkeoplysningsloven, betyder det, at FDF gennem opbygning og aktiviteter er anerkendt som en forening, der styrker medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Samtaledemokrati

I FDF har vi som mange andre organisationer i civilsamfundet en forståelse af, at en vigtig del af demokratiet handler om samtale. Samtalen, dialogen og det at tale sig til rette om, hvad man ønsker at gøre i fællesskab, er helt grundlæggende i FDF.

Man kan ikke forestille sig, at en FDF-kreds er bæredygtig, hvis kun én person udstikker retning og tager alle beslutninger. Lederflokket tager i fællesskab beslutning om, hvordan kredsen skal udvikle sig, og hvordan man ønsker at agere i en given situation. Vi lærer dermed børn og unge, at verden ikke er en færdig størrelse. Vi inddrager dem i samtalen og i beslutninger, og de får ansvar og lærer at planlægge for sig selv og for andre og sammen med andre.

I FDF er ordet frit, og vi ordner uenigheder i respekt

for hinanden. Vi taler ordentligt sammen - modsat den debatform, der oftere og oftere ses på de sociale medier. At være en demokratisk medborger handler derfor også om at medvirke til at skabe gode rammer for samtalen og uenigheden og være med til at repræsentere en ordentlighed i debatter på alle planer, hvad enten det gælder kredsen, landsforbundet og ikke mindst sociale medier.

I FDF lærer man at finde sig til rette med mennesker, der kommer med andre holdninger, baggrunde og livssyn – og i fællesskab lykkes med at planlægge et løb eller en sommerlejr. Et rummeligt fællesskab og evnen til at bygge bro over forskellighed er der brug for i et samfund, der i stigende grad er fyldt med ekkokamre, hvor man kun omgås mennesker, der ligner én selv.

FDF har et meget fladt hierarki, hvor idéer og initiativer oftere kommer nedefra end oppefra. Man lærer at respektere fælles beslutninger og at turde sige, når man er uenig – også uden at det nødvendigvis fører til, at man får ret.

FDF skaber demokratiske medborgere, der lærer, at de også i andre sammenhænge kan engagere sig og tage ansvar for at skabe det samfund, som de gerne vil være en del af.

Det formelle demokrati

FDF er en forening, der er demokratisk opbygget – både i kredsen og på landsplan. Alle kan stille op og blive valgt. FDF har i nyere tid haft særligt fokus på de unge, og på hvordan landsforbundet kan bidrage til i højere grad at gøre dem til en ligeværdig del af det formelle demokrati i FDF. Unge har i mange år været en del af den lokale kredsbestyrelse, men har (med indførelsen

af 15 års valgret i FDF i 2016) nu også mulighed for at tage magten i kredsen, blive medlem af landsdelsledelser og ret til at stille forslag og deltage på FDFs landsmøde med stemmeret. Desuden har FDF med viden om unges ansvarlighed bakket op om DUFs ambition om 16-års valgret.

Frihed til forskellighed

Demokratiet lever i og af frihed, og foreninger som FDF skal være med til at sikre denne frihed, der også inkluderer retten til at være anderledes end andre. Der er en tendens til, at friheden i dag bliver begrænset. Der måles og kontrolleres mere, ligesom der opsættes regler og begrænsninger for religiøse udtryk; som f.eks. religiøs hovedbeklædning eller smykker med kors. Og måske er åndsfriheden også under pres. Det er en farlig vej at gå i et samfund, der bygger på demokrati og samtale samt muligheden for at turde være uenig og anderledes.

Det er afgørende for vores fælles fremtid, at vi sikrer et demokrati, hvor det på en ordentlig måde er muligt at være uenig med flertallet, og FDF kan her være med til at lære børn og unge, at man godt både kan være uenig og anderledes, samtidig med at man er en del af fællesskabet – det styrker børn og unges selvtillid og er med til at skabe demokratiske medborgere.

FDF skaber deltagende medborgere

Fællesskabet er helt afgørende for FDF. Ordet fællesskab møder vi i ambitionen, i FDFs udviklingsmål og pædagogik. At FDF inviterer til både at være del af og tage del i et fællesskab, anser vi for helt afgørende for, at FDF kan få betydning for børn og unge.

At sige ja til fællesskabet

FDF er et frirum, hvor fællesskabet helt naturligt udfolder sig, og i dette fællesskab deltager både børn, unge og voksne. Hver eneste uge året rundt stiller voksne ledere sig til rådighed for at være noget for andres børn. De skaber rammer, hvor børn og unge udvikler sig og finder egne holdninger, og de lærer børn og unge at tage ansvar for andre mennesker og naturen og udvise respekt for forskelligheden. Gennem leg og samtaler bidrager lederne til demokratisk dannelse ved at lære børn og unge at indgå i et forpligtende fællesskab og at se værdien i at løfte i flok – også når det er allermest surt. Voksne ledere med noget på hjerte er alene gennem deres engagement i FDF deltagende medborgere.

Demokratisk dannelse leges ind

Som FDF'er oplever man at blive inddraget i demokratiet fra første dag. Børn og unge lærer at lytte, give plads til andres meninger, indgå kompromisser og bakke op om beslutninger, som de måske ikke er enige i. I FDF indpodes handlekraft, empowerment og en grundlæggende tro på, at man som borger kan gøre en forskel. FDF bygger på en demokratisk tilgang, hvor børn og unge gennem medindflydelse øver sig i at tage del og tage ansvar og udvikler herigennem demokratiforståelse og samfundsengagement. Når vi leger, engagerer vi os i en demokratisk proces baseret på ligeværdig respekt. Vi siger helt enkelt, at legen bidrager til demokratisk dannelse. Vi diskuterer f.eks. regler for rundbold, og sammen bliver vi enige om, hvilke regler vi spiller efter. Leger man sammen, må man købe ind på de andres ideer og forslag eller selv komme med nogle, der er bedre. For legen kan kun fortsætte, hvis alle accepterer

og bliver enige om rammer og regler. Det er både legens og demokratiets grundprincipper. Lidt enkelt kan man sige, at i FDF leges samfundsengagementet ind.

Unge, der er medlem i foreninger som FDF, tager i højere grad ansvar i lokalsamfundet, engagerer sig i andre foreninger, har et højere socialt engagement og større forståelse for andre samfundsgruppers vilkår end gennemsnittet. Årsagen er blandt andet, at de i FDF er med i forpligtende fællesskaber, der anerkender det enkelte medlem og har respekt for forskelligheden. De oplever at være med i et frirum, hvor alle er med på lige vilkår.

Foreninger styrker unges selvværd og skaber venskab og tillid. En del unge står helt udenfor de demokratiske og frivillige fællesskaber. Her oplever børn og unge en balance mellem identitet og fællesskab, og de lærer styrken ved både at være et jeg og et vi.

At være med i FDF har ofte den afledte effekt, at det enkelte medlems engagement rækker ud over den blå skjorte og langt ind i arbejdslivet, studielivet, privatlivet og resten af samfundslivet. Mange FDFere har gennem tiden taget aktivt del i bl.a. menighedsråd, skolebestyrelser, lokale samråd osv. med det helt klare sigte at kæmpe for gode vilkår for børn og unge. Det samme er tilfældet, når unge FDFere deltager i Folkemødet på Bornholm og Ungdommens Folkemøde. Her deltager de aktivt i samtaler med politikere og andre samfundsenkede om, hvordan vi skaber et godt samfund. Mange FDFere har også engageret sig direkte i politik, både lokalt og nationalt.

Det har de bl.a. gjort, fordi det ståsted, de har fået igennem FDF, rustet dem til også at tage et medansvar for, at hele samfundet udvikler sig i en positiv retning. Deres ståsted i FDF påvirker ikke, hvilken partifarve de

vælger, men giver dem mod og lyst til at engagere sig og træffe et valg.

Både børn, unge og voksne i FDF er således deltagende medborgere til gavn for demokratiet.

FDFs rolle som civilsamfundsorganisation

I FDF mener vi, at det er vigtigt at være forankret i et lokalsamfund og engagere sig i livet dér. Det gør FDF-kredse i forhold til kirken, skolen, andre foreninger og i byen generelt. Og frivillige ledere med noget på hjerte er alene i kraft af deres virke engageret i samfundet.

Vi skal medvirke til, at alle børn uanset social baggrund får mulighed for at være en del af et foreningsforankret fællesskab. Et ståsted i en organisation som FDF er en sikker vej til demokratisk dannelse, til inklusion og rummelighed, til gode værdier, til venskab, fællesskab og relationer.

Det er en del af den danske foreningstradition, at børn og unge lærer at bidrage og tage ansvar med stigende intensitet i takt med, at de er klar til det. Børn og unge skal alderssvarende inddrages i samtalen og i beslutninger. De skal opleve ordentlighed i debatter, selv om vi er forskellige og uenige. De skal introduceres til det formelle demokrati og opleve, at det på en ordentlig måde er muligt at være uenig med flertallet.

**FDFs ambition lyder:
FDF giver børn og unge et ståsted
at møde verden fra**

Relationer

FDF er et frirum, hvor børn og unge glædes, oplever og vokser i mødet med ledere, der har noget på hjerte.

Tro

FDF skaber plads til tro og samtale om de store spørgsmål i livet, på et folkekirkeligt grundlag.

Leg

I FDF bliver verden større, når vi gennem leg og udfordringer lærer at indgå i forpligtende fællesskaber.

Samfundsengagement

FDF skaber ansvarlige, demokratiske og deltagende medborgere, der engagerer sig i den verden, vi lever i.

FDF

FRIVILLIGT
DRENGE- OG PIGE-
FORBUND